

Bestuursdienst

Onderwerp Bestuurlijke reactie op het onderzoeksrapport inzake de
verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in Groningen

Steller R Dalstra

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 60 14 Bijlage(n)

Ons kenmerk OS12.3402333

Datum 04.12.2012 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 21 november 2012 heeft de onderzoekscommissie het Rapport Raadsonderzoek inzake de Verzelfstandiging Openbaar Onderwijs Groningen aangeboden aan de voorzitter van de gemeenteraad. Wij hechten er allereerst aan de onderzoekscommissie te bedanken voor het vele werk dat zij heeft verricht om te komen tot dit belangrijke rapport.

Uw raad heeft het onderzoek ingesteld om een leereffect te bereiken opdat vergelijkbare en gelijksoortige processen in de toekomst beter verlopen. Ons college wil dan ook lering trekken uit de lessen die dit onderzoek ons voor de toekomst biedt. De conclusies die de onderzoekscommissie trekt zijn stevig, en ze vallen ons zwaar. Wij nemen het rapport ter harte en zullen dit gebruiken bij ons huidig en toekomstig handelen.

In deze brief treft u onze reactie aan op het rapport. Wij volgen daarin de lijn van de hoofdconclusies van het rapport, en eindigen met een toekomstperspectief waarin wij aangeven op welke wijze ons college vorm gaat geven aan het formuleren van beleid en aan de samenwerking met uw raad, met O2G2, met overige instellingen en met de burgers in de stad.

Reactie college B&W

Dominantie gemeentelijk perspectief

De onderzoekscommissie concludeert dat het college een (te) dominante rol heeft gespeeld in de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs. De commissie vindt de verklaring hiervoor in een gebrek aan sensitiviteit, het uitblijven van tegenmacht en de zelfgekozen tijdsdruk. Voor ons is dit de rode draad uit het rapport.

Lange tijd hebben kritische vragen, commentaren en suggesties slechts geleid tot het verder vasthouden aan de ingenomen standpunten door het college. Het erkennen dan wel onderzoeken of er misschien dan toch iets aan de hand was, kwam slechts moeizaam op gang. Er is te lang getoetst aan de zelf vastgestelde kaders en regels.

Een complex dossier als dat van de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in Groningen, vraagt een andere benadering van situaties zoals deze. Het volstaat niet alleen vast te houden aan kaders en regels, maar vraagt een verdergaande professionele distantie in samenhang met bestuurlijke daadkracht.

Wij besteden nadrukkelijk aandacht aan het organiseren van de in het rapport genoemde tegenmacht door de samenwerking binnen het college te optimaliseren. Daarnaast draagt hieraan bij een nauwe samenwerking met het GMT, de plek in de organisatie waarin wij de politiek neutrale klankbordfunctie hebben belegd.

De oplossing en de gezamenlijke weg daartoe naar toe moeten leidend zijn. Wij moeten vaststellen dat dat bij de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in Groningen onvoldoende is gebeurd, en dat betreuren wij.

Financieel perspectief O2G2 op middellange termijn

De onderzoekscommissie constateert dat als gevolg van een dominant gemeentelijk perspectief de financiële situatie van het openbaar onderwijs onvoldoende aandacht heeft gekregen, zowel voor als na de verzelfstandiging van O2G2. Dit komt het meest pregnant naar voren rondom het begrip "budgettaire neutraliteit". Dit begrip is gedurende het proces een eigen leven gaan leiden zonder daadwerkelijk te zijn vastgesteld door uw raad.

Dit trekken wij ons aan. De sturing op de financiën is in de verzelfstandiging van O2G2 dermate dominant geweest dat dit ten koste is gegaan van kwalitatieve beoordelingen en discussies daarover. In tijden van economische schaarste is dit een gevaar dat voortdurend op de loer ligt en waar wij ons bewust van moeten zijn.

Ons college trekt hieruit de les dat een dominante sturing op financiën niet tot het juiste resultaat leidt. Wij moeten sturen op de samenhang tussen kwaliteit, zorgvuldigheid en financiën om samen met uw raad tot verantwoorde besluiten te komen. Daarbij dienen vooraf de consequenties van te maken keuzes goed in kaart te zijn gebracht, en te zijn gedeeld en besproken met alle relevante partijen.

Samenspel college, raad en ambtelijke organisatie

Het rapport formuleert stevige conclusies ten aanzien van zowel het samenspel tussen college en gemeenteraad, als tussen college en ambtelijk apparaat.

Het samenspel tussen college en raad was onvoldoende. Het rapport stelt verder dat de raad op een aantal momenten te laat en onvoldoende is geïnformeerd. Als gevolg hiervan is de raad onvoldoende in positie gebracht om dit omvangrijke en complexe proces adequaat te volgen en te controleren. Hierdoor heeft de raad op belangrijke momenten het initiatief naar zich toe moeten trekken om het proces verder te brengen. Vanuit het college is onvoldoende aan de voorkant gestuurd op dit dossier. Dit moet anders, en dit gaat anders. Het college informeert de raad volledig en betreft de raad tijdig.

Het college is integraal verantwoordelijk voor het handelen en de advisering van het ambtelijk apparaat. Wij zijn in 2010 gestart met een ingrijpende reorganisatie bij zowel de ambtelijke top als op de werkvloer. Deze reorganisatie is voor een belangrijk deel gericht op het optimaliseren van de bestuurlijke dienstverlening.

Dit heeft in het dossier O2G2 nog niet tot het gewenste resultaat geleid. Ons college trekt als les uit het rapport de reeds ingezette koers nu versterkt door te zetten om het samenspel tussen college en raad op het juiste niveau te brengen. Niet de vraag “wat is goed voor de gemeente als organisatie” maar de vraag “wat is goed voor de stad” moet leidend zijn.

Concluderend

Het rapport is bedoeld om te leren van de gemaakte fouten. Het rapport is scherp en de onderzoekscommissie trekt een aantal stevige conclusies. Ons college neemt het geschetste beeld ter harte. Wij bieden u onze excuses aan voor hetgeen is gepasseerd.

Zowel in de aanloopfase als bij de daadwerkelijke invoering van de verzelfstandiging zijn inschattingfouten gemaakt. De belangrijkste daarvan is wellicht het sturen op budgettaire neutraliteit in plaats van op een toekomstvaste situatie voor O2G2. Door eerder te kijken naar de kwaliteit van het onderwijs in samenhang met de financiële situatie van O2G2 had dit kunnen worden voorkomen en hadden wij eerder met uw raad aan oplossingen kunnen werken.

Toekomstperspectief

Algemeen

Het rapport bevestigt onze analyse op de onderliggende oorzaken. In de conclusies van het rapport herkennen wij aspecten van een langjarige

bestuurscultuur die wij nadrukkelijk gaan veranderen. Het nieuwe coalitieakkoord is voor ons college een belangrijk moment bij de vernieuwing van de Groningse bestuurscultuur. Wij kiezen voor een collegiaal bestuur en een ambtelijke organisatie die ons daartoe in staat stelt.

De onderzoekscommissie constateert het uitblijven van een tegenmacht. Dit bevestigt voor ons dat wij de organisatieverandering die wij in 2010 daadwerkelijk zijn gestart, versterkt moeten voortzetten. Het Prinsenhofakkoord onderstreept deze notie nogmaals.

Ons college heeft zich voorgenomen regelmatig collegiale intervisie en zelfreflectie toe passen. Wij stellen voor dat wij dit ook met uw commissie Cultuurverandering bespreken.

Samenwerking algehele onderwijsveld

De verschillende aspecten van de cultuurverandering zijn in dit dossier nog onvoldoende merkbaar geweest. Voor ons college is dat een belangrijke les. Een complex dossier als dat van de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in onze stad, vraagt niet een technocratische regelgerichtheid maar een oplossingsgerichte hands-on mentaliteit. Helder geformuleerde bestuurlijke doelen bevorderen onze procesgang. Rechtstreeks en veelvuldig contact op het hoogste niveau past daarbij. Onze ambities met betrekking tot Groningen Onderwijsstad, vragen dat eveneens. Wij zijn ten volle bereid daar onze energie in te steken.

Voor ons college ligt de focus op het totale onderwijs in de stad, en op de samenhang tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Wij willen bereiken dat:

- iedereen naar school gaat;
- iedereen een startkwalificatie heeft;
- het onderwijs beter aansluit op de arbeidsmarkt.

Hierover is inmiddels op ons initiatief op 10 december 2012 een conferentie met het totale onderwijsveld georganiseerd. Het doel hiervan is in openheid en gezamenlijkheid knelpunten te inventariseren op de belangrijke thema's kwaliteit van het onderwijs, de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, en de bijbehorende huisvestings- en financieringsvraagstukken. Dit moet een nieuwe start opleveren voor een goede en op inhoud gerichte samenwerking. Vanzelfsprekend leidt dit tot focus van inzet en middelen vanuit onze eigen organisatie.

O2G2

Wij constateren dat de grootste problemen in het dossier O2G2 inmiddels zijn opgelost en tot het verleden behoren. In oktober hebben wij met O2G2 een vaststellingsovereenkomst gesloten; de bijbehorende betalingen aan O2G2 zijn reeds verricht.

Wij hebben verder met O2G2 afspraken gemaakt om een aantal belangrijke zaken in gezamenlijkheid af te handelen. In januari 2013 stellen wij een protocol op waarin wij vastleggen hoe wij, met behoud van ieders verantwoordelijkheid, op diverse niveaus met elkaar communiceren en ons tot elkaar verhouden. Ook worden daarin de verantwoordingsdocumenten en hun respectievelijke aanlevertijden, en de overlegmomenten vastgelegd.

Op onze agenda staat eveneens de discussie rondom de mogelijkheden met betrekking tot de overdracht van het juridisch eigendom van de schoolgebouwen en het al dan niet overdragen van personeel van de gemeente aan O2G2. Wij handelen dit in het eerste kwartaal van 2013 af en informeren uw raad daarover.

Daarnaast hebben wij ook met het Bijzonder Onderwijs een vaststellingsovereenkomst gesloten waarin wij de bestaande verschillen van inzicht hebben kunnen overbruggen over de vermeende financiële verplichtingen van de gemeente naar aanleiding van de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs. Het is ons gebleken dat zowel de inhoud van deze overeenkomst als de wijze waarop die tot stand is gekomen, naar ieders tevredenheid is verlopen.

Bestuurscultuur

Ons college gaat een verdere fundamentele verandering bewerkstelligen in de bestuurscultuur. Een dergelijke ingrijpende verandering begint bij ons college door het tonen van voorbeeldgedrag. Als college willen wij werken vanuit een open en transparante houding.

Wij zijn op samenwerking gericht. Daarbij hoort een organisatie die op een andere manier is ingericht en op een andere wijze functioneert. De meervoudige en onpartijdige advisering vanuit het ambtelijke apparaat ten behoeve van het gehele college is voor ons een speerpunt; een oriëntatie met zicht vanuit de buitenwereld is daarbij onontbeerlijk. Hierbij sluiten wij aan bij de reeds ingezette koers met betrekking tot de organisatie verandering. Wij zetten deze koers nu versterkt door.

Ons college wil uitnodigend zijn naar partners; voor hen moet de deur altijd open staan. Veelvuldig overleg op alle niveaus past daarbij. Wij overleggen liever vroeg en vaak, dan te laat.

Ons college betreft de gemeenteraad ook vroegtijdig bij eventuele dilemma's op het gebied van de kwaliteit van het onderwijs, de huisvesting en de bijbehorende financieringsvraagstukken. Voor ons is het van essentieel belang dat wij met uw raad, met burgers en met belangengroeperingen niet tegenover elkaar komen te staan, maar dat wij streven naar samenwerking. Met zowel het onderwijsveld maar ook met uw raad zoeken wij juist naar wat ons bindt op het gebied van onderwijs.

Vanzelfsprekend zullen wij het op onderdelen niet altijd eens zijn. Maar door goed overleg en het open staan voor elkaars argumenten, hoeft een verschil van inzicht een goede verstandhouding niet in de weg te staan. Ondanks alle inspanningen van ons college om zaken zoals beschreven in dit rapport in de toekomst te voorkomen, zullen lastige dossiers nooit helemaal tot het verleden kunnen behoren. De belangrijkste les voor ons is het vroegtijdig signaleren van problemen of knelpunten opdat er adequaat met uw raad kan worden gewerkt aan oplossingen.

Ons college wil nadrukkelijk niet blijven vastzitten in het (recente) verleden. Wij kiezen voor de weg naar voren. Vernieuwen, verbinden, burgerparticipatie en co-creatie zijn voor ons sleutelbegrippen. Bij het ontwikkelen van beleid maken wij maximaal gebruik van de kennis en opvattingen van de betrokken Stadjsers, ondernemers en instellingen. Daarop is ons college volledig aanspreekbaar.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys